

DEİK

Adres : İstiklal Caddesi 286/9 Beyoğlu 34430 İstanbul
Tel : 0.212.243 41 80
Faks : 0.212.243 41 84/245 05 21
Web Adresi : www.deik.org.tr

G.KORE EKONOMİSİ VE TÜRKİYE İLE İLİŞKİLERİ

ŞUBAT 2004

ÜLKE PROFİLİ

Resmi Adı	: Kore Cumhuriyeti
Yönetim Şekli	: Cumhuriyet
Başkenti	: Seul
Kuruluş	: 1948
Yüzölçümü	: 98.480 km ²
Nüfusu	: 47,6 milyon (2002)
Kentsel Nüfus	: %88
Komşuları	: K.Kore
Resmi Dil	: Korece
Para Birimi	: Won (1 \$ = 1.200 Won)
Mali Yıl	: Takvim Yılı
Zaman Dilimi	: +6 (Türkiye'ye göre)

GENEL DURUM

G.Kore'nin Tarihi

Kore'de ilk devletin M.Ö. 2333 yılında Çason halkı lideri Tangun tarafından kurulduğu bilinmektedir. M.Ö.13 yy.'dan sonra bölgede egemenlik kuran çeşitli hanedanların ardından M.S.1.yy'da Kogurya Hanedanı ülkede mutlak egemenlik kurmuş, M.S.313'de Çinlileri Kore Yarımadası'ndan çıkarmışlardır. M.S.668 yılında Şilla Hanedanlığı tarafından ülkede ulusal birlik sağlanmıştır. Kore tarihinde Üç Devlet Dönemi olarak adlandırılan ve Çin ile bir çok savaş yapılan bu dönemden sonra yarımadada Parhea (669-928), Büyük Şilla (661-935), Koryo (935-1392) ve Çoson (1392-1910) hanedanlıkları hüküm sürmüşlerdir.

Japonya, Çin'e karşı kendisini desteklememesini gerekçe göstererek 1590 yılında Kore'yi işgal etmiş, bazı Avrupa ülkeleri ile birlikte Kore'den limanlarını ticarete açmasını talep etmiştir. Baskılar sonucunda 1876 yılında Kore, kapılarını Japon ticaretine açmıştır. Japonya ve Çin arasında sürekli bir nüfuz mücadelesine sahne olan Kore'de Japonya, Çin'e karşı giriştiği savaşı kazanarak 17 Nisan 1885 yılında imzalanan Shimonoski Barış Anlaşması ile ülkedeki Çin nüfuzunu sona erdirmiştir.

Bundan sonra Kore'de Japon-Rus mücadelesi başlamış, 1905 yılında Rusya'yı yenen Japonya önce ülkeyi himayesine almış, 1910 yılında da ilhak etmiştir. 2002 yılında Japonya ile birlikte düzenlenen Dünya Futbol Şampiyonası sebebiyle oluşan yakınlaşmaya rağmen ülkede işgal döneminde Japonya tarafından uygulanan "Japonya – Kore Birdir" politikası ve sert önlemler G.Kore ülke nüfusunun önemli bir bölümünün halen Japonya'ya karşı bir antipati beslemesine neden olmuştur ve bunun etkisi G.Kore iç politikasında halen sürmektedir.

Japon egemenliğine karşı Koreliler önce Geçici Kore Hükümetini kurmuşlar, 1937 yılında Japonya Çin'e saldırınca bu Hükümet Çin'de Kore Milli Kurtuluş Ordusu'nu kurarak Çin'in Kuomintang Hükümeti ile işbirliği yaparak Japonlara karşı savaşmışlardır. II.Dünya Savaşı sonucunda Japonya'nın yenilgisi üzerine Kore 1910–1945 arasında devam eden 35 yıllık Japon egemenliği sona ermiş, Yalta Konferansı'nın ardından Sovyetler Birliği'nin Kore'ye girerek 38. paralelin kuzeyini işgal etmeleri üzerine, ABD de ülkeye asker göndermiş ve Kore ikiye bölünmüştür. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 14 Kasım 1947 tarihinde aldığı bir kararla Güney ve Kuzey Kore'de seçimlerin yapılması ve seçimlerin sonunda tek bir Hükümet çatısı altında birleşilmesini kabul etmesine rağmen, SSCB seçim heyetinin Kuzey'e geçmesine izin vermediğinden seçim sadece Güney'de yapılmıştır. 15 Ağustos 1948'de Kore Cumhuriyeti resmen kurulmuş ve ABD'nin desteklediği Syngmen Rhee Cumhurbaşkanı olmuştur.

9 Eylül 1948'de Kuzey'de Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti kurulmuş ve Kim İl Sung Başbakanlığa getirilmiştir. 25 Haziran 1950'de K.Kore Ordusu SSCB'nin desteği ile 38. paraleli geçerek Güney'e saldırmıştır. 3 yıl süren Kore Savaşı'na, Türk Hükümeti'nin 18 Temmuz 1950'de aldığı kararla, Türk askerleri Birleşmiş Milletler

Kuvvetleri çerçevesinde katılmıştır. Savaş 27 Temmuz 1953 yılında imzalanan ateşkes anlaşması ile sona ermiş, bu tarihe kadar tüm girişimlere rağmen iki Kore'nin birleşmesi sağlanamamıştır.

1948 yılında kurulan Güney Kore'nin ilk Devlet Başkanı 1960 yılında öğrenci hareketleri sonucunda düşürülmüş ve John Chang Başkanlığa getirilmiştir. Chang Hükümeti 1961 yılında gerçekleştirilen askeri darbe ile devrilmiş, iktidara gelen Park Chung Hee'nin 1979 yılında öldürülmesinin ardından, 1980 Ağustos'una kadar Cumhurbaşkanlığı yapan Cho Kyuhah'ın idaresinde ülkede düzensizlik hakim olmuştur. 18 Mayıs 1980 tarihinde ülke çapında sıkıyönetim ilan edilmiştir. 1 Eylül 1980'de Chun Doo Hwan'ın Cumhurbaşkanlığına gelmesinden sonra yapılan halk oylaması ile yeni anayasa kabul edilmiştir.

1992 –1997 yılları arasında Kim Young Sam, 1997-2002 yılları arasında Kim Dae Jung Devlet Başkanlığını yürütmüş olup, halen bu görev Aralık 2002 yılında yapılan seçimleri kazanan Roh Moo-hyun tarafından sürdürülmektedir.

Etnik Yapı ve Din

G.Kore dünyanın etnik açıdan en homojen nüfuslarından birine sahiptir. Moğol ırkıdan geldikleri sanılan Koreliler homojen etnik yapıları ile özgün dil, kültür ve geleneklere sahiptir. Ülke nüfusu 2002 yılı itibariyle 47,6 milyondur. Nüfus artış oranı %0,6, nüfus yoğunluğu 479 kişi/km² ile dünyanın en kalabalık ülkelerinden biri olan G.Kore'de ortalama aile büyüklüğü 3,8 kişidir. Kore'de Ural-Altay dil ailesine ait olan Korece konuşulur. Ancak tarih boyunca ülkede çeşitli dönemler egemen olan Çin ve Japon dillerinden de etkilenmeler mevcuttur.

Yaklaşık 47,6 milyon nüfusa sahip olan G.Kore'de 21,9 milyon kişi herhangi bir dine mensup değildir. Son resmi istatistiklere göre Kore halkının yaklaşık %54'ü bir dine mensup olduğunu belirtmiş, bu oranın %46'sı Budist, %38'i Protestan, %13'ü Katolik, %3'ü ise diğer din ve inanç gruplarına inandığını belirtmiştir.

Coğrafi Konumu ve İklim

Kore Yarımadası Asya kıtasının kuzey doğusunda 33. ve 43. enlemler ile 124. ve 131. boylamlar arasında yer alan, uzunluğu 1000 km ve en dar noktada genişliği 216 km olan bir kara parçasıdır. Yüzde 70'i dağlarla kaplı olan Kore, dünyanın coğrafi olarak en dağlık bölgeleri arasındadır. Yarımadanın yüzölçümü 222.154 km² (yaklaşık İngiltere kadar), G.Kore'nin yüzölçümü ise 99.154 km² dir.

Ülkede ekstrem sıcaklık derecelerinin yaşanabildiği kara iklimi hüküm sürmektedir. En sıcak ay 21 – 31 derece ile Ağustos, en soğuk ay ise –9 – 0 derece ile Ocak'tır. Şubat ayı en kurak, Temmuz ise en yağışlı aydır.

Yönetim Biçimi ve İdari Yapı

G.Kore kuvvetler ayrılığı ilkesine dayanan demokratik bir cumhuriyettir. Doğrudan halk tarafından, beş yıl için seçilen geniş yetkilere sahip Başkan, altı yılda bir yapılan seçimler sonucu oluşan Hükümet üyelerini atar. Hükümet üyeleri parlamento içinden seçildiği gibi, parlamento dışından atama da yapılabilir. 1948'de kabul edilen ilk anayasa son olarak 1987 yılında önemli değişikliklere uğramıştır. Toplam 273 sandalyeli meclis halen, iktidardaki Milenyum Demokrasi Partisi'nin 115, koalisyon ortağı Birleşik Liberal Demokrat Parti'nin 17, muhalefetteki Büyük Millet Partisi'nin 133 ve 5 bağımsız milletvekilinden oluşmaktadır. Bakanlar Kurulu'nda 21 Bakan mevcuttur. Son devlet başkanlığı seçimi 2002 yılında yapılmış olup, 2004 yılında ise genel seçimlerin yapılması gerekmektedir.

Ülkede 9 eyalete bağlı 72 il ve 93 ilçe, ayrıca Seul dışında 5 metropolitan kent bulunmaktadır. Ülke nüfusunun ¼'ü başkent Seul'de yaşamaktadır.

Önemli Siyasi Kişilikler

Roh Moo-hyun: Güney Kore Devlet Başkanı

Şubat 2003'de göreve başlayan Roh Moo-hyun 1946 yılında Gimhae Gyeongsangnam-do eyaletinde doğmuş, 1977 yılında Daejeon Bölge Mahkemesinde hakim olarak çalışmaya başlamıştır. 1978 yılından itibaren başladığı serbest avukatlığa 1981 yılından sonra insan hakları konusunda uzman-avukat olarak devam etmiş, 'Demokratik Anayasa İçin Vatandaş Hareketi' Busan Başkanlığında bulunmuş, 1988 yılında politikaya atılarak Busan Milletvekili seçilmiş ve aynı yıl 'Meclis Politik Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu'na, 1991 yılında Birleşik Demokrasi Partisi sözcülüğüne seçilmiştir. 1993 yılında aynı Partinin Merkez Karar Kuruluna ve Yerel Yönetimler Direktörlüğüne, 1996 yılında 'Ulusal Birlik ve Uzlaşmanın Geliştirilmesi Komitesi'ne seçilmiştir. Ağustos 2000'de atandığı Denizcilik İşleri ve Balıkçılık Bakanlığı görevini Mart 2001'e kadar sürdürmüştür. 2001 yılında Milenyum Demokrasi Partisi Merkez Komitesi üyesi olmuştur. Aralık 2002'de yapılan Devlet Başkanlığı seçimini kazanan Roh Moo-hyun 25 Şubat 2003 tarihinde beş yıllık süre için göreve başlamıştır. Kendisinin çeşitli yayınları mevcuttur.

Goh Kun: Güney Kore Başbakanı

1938 yılında Seul'de doğan Goh Kun, Seul Milli Üniversitesi Siyaset Bilimi bölümünü 1960'da bitirmiştir. 1973'te Gangwon-do Eyalet Vali Yardımcısı, 1975'te Jeolla-Namdo Valiliği yapmıştır. 1980 yılında Ulaştırma Bakanlığı, 1981 yılında Tarım ve Balıkçılık Bakanlığı, 1987 yılında İçişleri Bakanlığı görevlerinde bulunmuştur. 1988-90 yılları arasında Seul Belediye Başkanlığı, 1994-97 arası Myeongji Üniversitesi Rektörlüğü, 1997 yılında Başbakanlık, 1998-2002 yılları arasında Seul Belediye Başkanlığı yapan Goh Kun Şubat 2003'de Devlet Başkanı tarafından Başbakan olarak atanmıştır.

Güney – Kuzey Kore İlişkileri ve Güney Kore Politikasının Ana Hatları

K.Kore, bugüne kadar G.Kore'yi asla tanımamıştır ve kendisini tüm Korelilerin yasal temsilcisi olarak kabul etmektedir. 1950'den itibaren kuvvete dayalı bir birleşme çabası sergilenmemiştir. Ancak G.Kore her zaman barışçı yollarla iki ülkenin birleşmesinin yollarını aramıştır. Zira her iki ülkede de halen birinci derece aile fertlerinden ayrı yaşamak zorunda olan önemli bir kesim bulunmaktadır. K.Kore ile ilişkilerin geliştirilmesi çabalarının somut bir ifadesi olarak, 2000 yılı Haziran ayında G.Kore Devlet Başkanı K.Kore'yi resmen ziyaret etmiştir. Bu ziyaret sonunda iki ülke; ilişkilerin normalleştirilmesi, bölünmüş ailelerin birleştirilmesi, ekonomik ve sosyal alanlarda işbirliği yapılması ve Kore yarımadasında kalıcı barış tesisine çalışılması hususlarında anlaşmaya varmışlardır. Bu tarihten sonra ailelerin en azından birbirlerini tekrar görmelerine yönelik bir takım programlar uygulanmıştır.

İki ülkenin yakın bir tarihte birleşmesi mümkün görünmemektedir. Ancak uluslararası arenada K.Kore'deki yönetimin yıkılması her zaman için ihtimal dahilinde kabul edildiğinden, G.Kore birleşme ihtimaline karşılık, iki Almanya'nın birleşmesinin ardından D.Almanya'da yaşanan yüksek işsizlik, B.Almanya'da ise halen etkisi hissedilen birleşme maliyetinden kaynaklanan sorunları yaşamamak adına birtakım önlemler almaya kendisini zorunlu hissetmektedir. Bunun önemli bir ayağını G.Kore'nin Kuzey'de gerçekleştirdiği yatırımlar oluşturmaktadır. Kuzey'de kendilerine ayrılan bölgelerde yapılan bu yatırımlar ile G.Kore daha önce Tayland, Çin ve Vietnam gibi bazı ülkelere kaydırıldığı emek yoğun endüstrilerini ve Hyundai gibi büyük gruplarını K.Kore'de yatırım yapmaya ikna etmenin çok yararlı olacağını düşünmekte ve bu konuda girişimlerde bulunmaktadır.

G.Kore politikasının ana hatlarını K.Kore'de yaşanan kıtlık nedeniyle artan tansiyonun uluslararası yardımlarla azaltılması, Kore yarımadasında genel ve nükleer güvenliğin sağlanması ve nükleer silahlardan arındırılması, uluslararası yardımlar, ikili ekonomik ilişkilerin ve ticaret hacminin artırılması yoluyla Kuzey ekonomisinin istikrara kavuşması ve birleşilebilir bir seviyeye çıkarılması, bölge ülkeleri ve başlıca ekonomik ortaklarla ilişkilerin geliştirilmesi ve ülkenin ekonomik çıkarları doğrultusunda Güney ve Orta Asya'daki ülkelere dış yatırımlar ve üretimin bu bölgelere yayılması suretiyle stratejik avantajlar elde edilmesi çabaları oluşturmaktadır.

Güney Kore WTO, OECD, APEC, ASEAN ve ASEM üyesi, AGİT'te katılımcı ülke durumundadır. OECD'ye 1996 yılında üye olan Kore, bunu gelişmiş ülkeler arasında yer almanın doğal sonucu olarak değerlendirmektedir.

Ulaşım

G.Kore'de son derece gelişmiş bir ulaşım ağı bulunmaktadır. 1980'lere kadar Hükümetler otomotiv sanayiinin ihracata yönelik olarak çalışmasını teşvik etmiş ve karayolu taşımacılığı pahalı bir alternatif olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle 1980'e kadar ülkede toplam otomobil sayısı 500.000 adedin altındadır. Ancak daha sonra

otomotiv endüstrisi iç piyasa için de çalışmaya başlamış ve son derece hızlı bir şekilde ülke karayolu ağı ile donatılmıştır. Bugün ülkede özel araç sayısı 10 milyonun üzerindedir.

Son dönemde karayoluna daha fazla önem verilmesi nedeni ile demiryolu taşımacılığında 1990 – 2000 döneminde yılda ortalama %0,7 bir düşüş yaşanmıştır.

Üç tarafı denizlerle çevrili ve Japonya – Çin – Rusya arasında stratejik bir konumda olan G.Kore son derece gelişmiş liman altyapısı ile K.Asya denizyolları için bir merkez konumundadır. Busan ülkenin en büyük limanıdır ve G.Kore konteyner taşımacılığının %95'i bu limandan gerçekleştirilmektedir. Ç.H.C.'nin hızlı büyümesi G.Kore limanları için büyük bir potansiyel sağlamıştır ve 2006 itibarıyla dünya konteyner ile nakliye hizmetlerinin 1/3'ünün G.Kore limanlarından gerçekleştirilmesi beklenmektedir.

Havayolu taşımacılığı da son dönemde G.Kore'de giderek popüler hale gelmiştir. 1990–2000 döneminde havayolu ile taşınan yolcu sayısında %91'lik bir artış gerçekleşmiştir. 2001 yılında Seul yakınlarındaki Incheon Havaalanı'nın açılması ile ülkede uluslararası havaalanı sayısı üçe çıkmıştır. (diğer ikisi Seul yakınlarındaki Gimbo ve güneydeki Busan Havaalanı). 1988 yılına kadar ülkenin tek havayolu Kore Havayolları iken bugün Asiana Havayolu da uluslararası ve iç hat uçuş hizmetleri vermektedir.

Telekomünikasyon ve İnternet

Doğrudan yabancı sermaye girişlerinin de etkisi ile G.Kore telekomünikasyon altyapısı 1980–1990 döneminde hızlı bir büyüme yaşamıştır. 1973 yılında 1000 kişiye sadece 22 telefon aboneliği mevcutken bugün 1000 kişiye 480 telefon düşmektedir. İnternet ve mobil telefon aboneliği de son derece yaygındır ve bugün evlerin %80'inde en az bir mobil telefon aboneliği, %54'ünde bilgisayar mevcuttur ve nüfusun %75'i internet kullanmaktadır. Üç milyon evde hızlı internet erişimi vardır ve haftada en az 18 saat internet kullanılmaktadır. G.Kore'deki internet kullanımı dünyadaki en yüksek oranlardan biridir.

G.KORE EKONOMİSİ

	1999	2000	2001	2002	2003*
GSYİH (Milyar \$)	405,8	461,8	427,9	476,4	521,4
Reel GSYİH Büyüme Hızı (%)	10,9	9,3	3,2	6,3	2,7
Nüfus (Milyon)	46,9	47,3	47,3	47,8	47,9
Enflasyon (Ort.TÜFE, %)	0,8	2,3	4,1	2,8	3,5
İhracat (Milyon \$)	145,2	175,9	151,3	162,6	197,1
İthalat (Milyon \$)	116,8	159,1	137,8	148,4	174,5
Cari Denge (Milyar \$)	24,5	12,2	8,2	6,1	11,9
Döviz Kuru	1.188	1.131	1.291	1.251	1.191
Toplam Dış Borç (Milyar \$)	137,3	129,9	114,9	122,2	140,1
Döviz Rezervleri (Milyar \$)	74,0	96,1	102,8	121,3	155,3

Kaynak: The Economist Intelligence Unit, * tahmini

Genel Değerlendirme

G.Kore ekonomisini 1950'lerde kısıtlı bir alanda sürdürülebilir tarıma ve bir ölçüde balıkçılığa dayalı geleneksel bir yapıdan, sanayi ve hizmetler sektörünün egemen olduğu bir yapıya kavuşturmayı başarmış bölgenin en önemli ekonomik aktörlerinden biridir. Son 30 yılda dünyanın en hızlı büyüyen ekonomilerinden biri olmuştur.

G.Kore'de endüstrileşme 1962 yılında dönemin Devlet Başkanı Park Chung-hee tarafından ilk Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın hazırlanması ile başlamıştır. Bundan önce sanayinin GSMH içindeki payı çok küçüktür. 1961 yılında kişi başına düşen milli gelir 90 ABD Doları'dır. Devlet eliyle yürütülen sanayileşme sürecinde 1963–1978 döneminde yıllık katma değer artışı ortalama %16,9 olarak gerçekleşmiştir. Diğer benzer koşullardaki ülkeler ithal ikameci politikalar ile devlet eliyle sanayileşmeyi sürdürmeye çalışırken G.Kore; Tayvan, Singapur ve Hong Kong ile birlikte, Avrupa ve K.Amerika'nın emeğe dayalı imalat sanayi ürünlerine büyük oranlarda ihtiyacı olduğunu keşfederek ihracata dayalı bir büyüme politikası izlemiştir.

1962 yılında çok küçük miktarlarda üretilen sentetik elyafın üretimi 1978 yılında 1 milyar m²'ye, 1990 yılında ise 3 milyar m²'ye çıkmıştır. Daha sonraki aşamada ucuz işgücü montaj sanayiine yönlendirilmiş, 1963 yılında 158.000 radyo üretilirken bu rakam 1976'da 6,7 milyon adede, 1986'da 9 milyon adede çıkmıştır. Renkli televizyon cihazlarının üretimi de 1975 yılında başlamış ve 1996 yılında 21,5 milyon adede ulaşmıştır.

1970'lerin en önemli gelişmesi çelik sanayiinde olmuştur. Dünya Bankası G.Kore'ye çelik sanayiine yatırım yapmaması konusunda önerilerde bulunurken dünyanın en önemli çelik tesislerinden biri olan Pohang Demir-Çelik Fabrikası (POSCO) büyük oranda Japon sermayesi ile kurulmuştur. Ülkenin ikinci büyük çelik fabrikası Hanbo Steel'dir. G.Kore bu nitelikteki yatırımlar sayesinde ABD, Japonya ve Çin'le birlikte dünyanın en önemli çelik üreticileri arasındadır.

Bugün G.Kore gemi yapımında dünyada birinci, yarı iletkenlerde üçüncü, otomobil ve petrokimyada beşinci ve demir-çelikte altıncı büyük kapasiteye sahiptir.

Milli Gelirin Yapısı

GSYİH'nın Dağılımı (Toplam İçinde %)	1997	1998	1999	2000	2001
Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	5.2	4.8	5.0	4.7	4.5
Madencilik	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3
İmalat	29.0	30.9	30.7	31.2	30.1
İnşaat	11.6	10.2	8.8	8.0	8.2
Elektrik, Gaz, Su	2.1	2.5	2.7	2.7	2.9
Toptan ve Perakende Satış, Otel ve Restaurant	11.4	10.3	11.3	12.1	12.5
Nakliye, Depolama ve İletişim	6.6	7.0	6.8	6.7	6.4
Finans ve Hizmetler	22.2	20.9	17.3	15.5	15.9
Devlet Hizmetleri	7.7	8.1	7.7	7.5	7.9
Hanehalkının Kar Amacı Gütmeyen Hizmetleri	2.4	2.4	2.4	2.4	2.5
İthalat Vergileri	3.4	2.9	3.2	3.7	3.7
Belirtilmeyen Hizmet Fiyatları	3.9	3.9	3.8	3.7	4.4
Diğerleri Dahil GSYİH Değişim (%)	8.2	-1.8	8.6	8.1	4.6

Kaynak: The Economist Intelligence Unit

1980'lerin sonuna kadar imalat sanayi GSYİH içinde giderek yükselen bir paya sahiptir. Tarım, ormancılık ve balıkçılığın GSYİH içindeki payı ise yıllar itibarı ile azalarak ¼'den %10'a düşmüştür. 1988'den beri tarım, ormancılık ve balıkçılığın payı 2001'de %4,5'a gerilerken imalat sanayinin payı %30 civarında kalmıştır.

1997-2001 yılları imalat sanayi büyüme oranları açısından geçmişin büyük artışlarına ulaşamamasına karşın, sektörde katma değer aynı dönemde yılda ortalama %7,4 artış gerçekleşmiştir. Bu dönemde ekonomi yılda ortalama %4,1 büyümüştür. Kriz sonrasında en hızlı kendini toparlayan sektör de imalat sanayiidir. Bu artış özellikle artan dış talep, iç tüketim talebinde meydana gelen canlanma ve yerel yatırımlardaki artıştan kaynaklanmaktadır. İmalat sanayiinin gelişmesinde en etkili sektörler ise bilgi teknolojileri ve ileri teknoloji olmuştur.

İnşaat sektörünün son yıllarda GSYİH içindeki payı giderek azalmaktadır.

Esasen 1997-2001 döneminde toplam işgücü içinde hizmetler sektöründe çalışanların payı %66'dan %70'e yükselmiştir. Bu oran imalat ağırlıklı olan G.Kore ekonomisinin hizmetler sektörü ağırlıklı bir yapıya kavuştuğunu göstermektedir.

İşgücü

('000 kişi)	1998	1999	2000	2001	2002
Ekonomik Olarak Aktif Nüfus	21.456	21.634	21.950	22.181	22.680
Ekonomiye Katılım Oranı (%)	60,7	60,5	60,7	60,8	61,3
Toplam Çalışan	19.937	20.291	21.156	21.572	22.169
İmalat Sanayii	3.919	4.026	4.310	4.285	4.259
Hizmetler	13.595	13.906	14.603	15.139	15.841
Tarım, Ormancılık, balıkçılık	2.480	2.349	2.243	2.148	2.069
Madencilik	3.898	4.006	4.293	4.267	4.241
İşsiz	1.490	1.374	913	845	708
Toplam İşgücüne Oranı (%)	7,0	6,4	4,2	3,8	3,1

Ekonomide Büyük Grupların Egemenliği : “Chaebol”ler

Kore Savaşı'nın ardından kurulmaya başlanan devlet destekli büyük gruplara “Chaebol” adı verilmektedir ve bu grupların G.Kore ekonomisindeki payı çok yüksektir. Bu konuda elde edilebilen en yeni bilgi 1996 yılına aittir ve buna göre GSMH'nin %16'sı, katma değer %41'i ve ihracatın %50'si ülkedeki 30 büyük grup tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu 30 büyük grup arasında en büyük dört chaebol sırasıyla Hyundai, Samsung, Daewoo ve LG'dir ve bunlar GSMH'nin %9'unu oluşturmaktadır.

1997 krizinin ardından bu yapıda önemli değişiklikler gerçekleşmiş ve hükümet reformlarının ardından en büyük 30'dan geriye 18 grup kalmışsa da bunların ekonomideki ağırlıkları hala hissedilmektedir. Ancak bu grupların ülke ekonomisindeki payları çok büyük olmasına rağmen, uluslararası standartlarda çoğu oldukça küçük gruplardır. Örneğin Samsung, Japon elektronik üreticisi Matsushita'nın sadece %14'ü, Hyundai Motors ise General Motors'un %10'u büyüklüğündedir.

G.Kore'nin “chaebol”leri sıklıkla Japonya'nın “keiretsu” grupları ile karşılaştırılmaktadır. Ancak aralarında iki önemli fark bulunmaktadır. Bugün keiretsu'ların büyük bir bölümü profesyoneller tarafından yönetilirken chaebol'lerde hala aile egemenlikleri sürmektedir ve keiretsu'lar genellikle grup içindeki bankalar aracılığı ile kendilerine neredeyse sınırsız finansman olanakları sağlarken, G.Kore chaebol'ların banka sahibi olmasına izin vermemektedir.

Dış Ticarete Bağımlılık

G.Kore'nin Asya finansal krizinden bu denli etkilenmesinin en önemli nedenlerinden biri de ekonomisinin giderek daha fazla dış ticarete bağımlı hale gelmesidir. 1970 yılında %10 olan imalat sanayi ihracatının GSMH'ya oranı 2001 yılında %37,7'ye yükselmiştir.

1997 Asya Finansal Krizi

Hızlı büyümenin son dönemde giderek daha fazla oranda dış borçla finanse edilmesi, üretim artışına paralel karlılık ve verimliliğin artırılmaması ve “chaebol” adı verilen ve ülke ekonomisinde ve dış ticaretinde ağırlığı olan büyük grupların yaşadığı sıkıntılar 1997 yılında Tayland’da başlayan Asya Finansal Krizi’nin G.Kore’ye de sıçramasına neden olmuş ve ekonomi büyük bir krize girmiştir.

Kore ekonomisi 1997 yılının son çeyreğinde ciddi bir döviz krizi yaşamış, G.Kore Wonu Dolar karşısında kısa sürede %70-80 oranında değer kaybetmiş ve mali piyasalar altüst olmuştur. Krizin nedeni yıl içindeki bir dizi iflaslar neticesinde mali kuruluşların batık kredilerinin artması ve Asya Finansal Krizini de tetiklemesi ile uluslararası piyasalarda G.Kore ekonomisine duyulan güvenin sarsılması olarak gösterilebilir. Ancak krizi hazırlayan faktörler çeşitli ve yapısalıdır. Bu faktörleri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- ***İhraç Ürünlerinin Fiyatlarındaki Düşüş:*** G.Kore’nin başlıca ihracat ürünleri olan elektronik, çelik, otomotiv ve petro-kimya ürünlerinin fiyatlarının düşmesi nedeniyle ihracatta miktar artışı ve değer düşüşüne bağlı cari işlemler açığı

- ***Özel Sektörde Azalan Karlar ve Seri İflaslar:*** 1997’de büyük gruplardaki aşırı yatay-entegrasyon, verimsizlik ve ekonomik durgunluğa bağlı olarak düşen kar oranları, 30 büyük grubun yedisinin iflası

- ***Batık Krediler ve Kısa Vadeli Borçlardaki Artış:*** İflasların da etkisi ile şüpheli alacakların oranındaki büyük artış, hisse fiyatlarındaki düşüşe bağlı olarak bankaların net varlıklarındaki erime, kısa vadeli borçların oranının toplam borçlar içinde %60'lara ulaşması

- ***Mali Sektörde Denetim Yetersizliği:*** Mali sektör yöneticilerinin krizlere karşı deneyim eksikliği ve bu kurumların denetimlerindeki yetersizlik

Sanayinin üretim kapasitesi 1997 yılının son çeyreğinde, tüketim ve yatırım talebinin düşmesi sonucunda büyük ölçüde daralmıştır. Kore Wonu’nun hızlı değer düşüşünün yansımaları olarak cari işlemler fazla vermeye başlamış ve Aralık ayından itibaren fiyatlar hızla yükselmiştir. 1997 yılında büyüme %4,9 olarak gerçekleşmiş, 144 milyar dolar ithalata karşılık 136 milyar dolar ihracat gerçekleştirilmiştir.

G.Kore krizden çıkışta ihracat artışını esas olarak almış 1998 yılında ithalat %35 azalarak 93 milyar dolara, ihracat %2 azalarak 132 milyar dolara ulaşmış, dış ticaret fazlası 39 milyar dolara yükselmiştir. Kore hükümeti IMF ile yaptığı 57 milyar dolar değerindeki yardım paketi anlaşması uyarınca mali sistemde ve firmaların yapılarında önemli reformlar gerçekleştirmiş, özellikle bankaların ve büyük firmaların borçlanmalarına sınırlar getirilmiş, borç/sermaye yapısının güçlendirilmesine

çalışılmıştır. Ayrıca büyük grupların karlı olmayan şirketlerinin kapatılması ve belli endüstri kollarında güçlü firmaların desteklenmesi yoluna gidilmiştir. Büyük grupların yeniden yapılandırılması çalışmaları hala sürdürülmektedir.

IMF programının uygulanması neticesinde mali sektör, ortaklık hukuku, çalışma hayatı ve yönetim alanında 1998 ve sonraki yıllarda uygulanmaya başlanan reformlar sonucu ekonomi krizi atlarmaya başlamış, yeniden büyüme sürecine girmiştir. Öyle ki krizin etkilerinin en fazla hissedildiği 1998 yılında yaşanan %6,7 ekonomik küçülme ve %7,5 oranındaki enflasyona karşın, 1999 yılında ekonomi %10,7'lik rekor bir büyüme göstermiş ve enflasyon tüketici fiyatları bazında %0,8'e düşmüştür. Krizin zirveye ulaştığı Kasım 1997'de 8,8 milyar dolara gerileyen kullanılabilir döviz rezervleri, 1999 yılı sonunda 81,1 milyar dolara yükselmiştir. 2000 yılında ise GSYİH %8,8 oranında artarken, enflasyon TÜFE'de 2,3, TEFE'de 2,0 olarak gerçekleşmiş, 2003 yılı itibariyle Merkez Bankası döviz rezervleri 155 milyar dolara yükselmiştir.

Kaynak: T.C.Seul Büyükelçiliği, Ticaret Müşavirliği

Dış Borç

(Milyon Dolar)	1996	1997	1998	1999	2000
Orta ve Uzun Vadeli Borçlar	49.221	72.128	94.062	89.448	88.141
Kamu	25.423	33.852	57.956	57.763	46.941
Özel	23.798	38.276	36.106	31.685	41.200
Kısa Vadeli Borçlar	66.582	53.792	28.139	34.743	40.462
IMF Kredisi	0	11.064	16.896	6.125	0
Toplam Dış Borç	115.803	136.984	139.097	130.316	134.417
Yıllık Ödeme	13.562	13.778	20.624	43.020	23.205
Toplam Dış Borç / GSMH (%)	22,3	28,9	44,7	32,5	29,5

Kaynak: The Economist Intelligence Unit

1997 yılına kadar G.Kore'nin çok önemli bir dış borç sorunu olmamıştır. 1973–74 Petrol Krizi'nin ardından bile bütçesini 1977 yılında denkleştirmeyi başarmıştır. 1990'larda hükümetler ekonominin büyümesinin sürdürülebilmesi için bankaları ve büyük grupları yurtdışından borçlanmaya teşvik edince dış borçlarda önemli bir artış söz konusu olmuştur. 1996 sonunda Dünya Bankası verilerine göre G.Kore'nin toplam dış borcu 163,5 milyar dolara ulaşmıştır. Bu rakam 1993'ün dört, 1990'ın ise beş katına eşittir.

Daha da endişe verici olan gelişme ise 1996 sonunda kısa vadeli borçların toplam borçlar içindeki oranının %40,7'ye yükselmesidir. Bu durum G.Kore'nin uluslararası sermaye hareketlerine hassasiyetini arttırmış ve 1997 yılında başlayan krizden 1993 öncesine göre çok daha fazla etkilenmesine neden olmuştur.

G.Kore 1997 sonunda IMF, Dünya Bankası ve Asya Kalkınma Bankası ile yapılan anlaşmalar ile yaklaşık 60 milyar dolar tutarında bir kredi alarak bunun büyük bir

bölümünü finans sektörünün acil nakit sıkıntılarının giderilmesi ve yeniden yapılanmasına harcanmış ve 1998 yılı itibarı ile de durum kontrol altına alınmış, 2001'den beri ülkenin kredibilitesi büyük oranda düzelmiştir.

Karşılaştırmalı Ekonomik Performans (2002)	G.Kore	Singapur	Ç.H.C.	Tayvan	Japonya	ABD
GSMH (milyar \$)	464	89	160	282	3.991	10.446
Kişi başına Düşen Gelir (\$)	9.654	20.921	750	12.540	31.448	36.404
Enflasyon (TÜFE)	4,1	-0,4	-3,0	-0,2	-0,9	1,6
Carı Açık (milyar \$)	8,2	18,5	14,3	25,7	113,6	-500,4
İhracat (milyar \$)	151,3	127,2	211,3	129,9	394,5	684,0
İthalat (milyar \$)	137,8	113,2	218,9	105,2	301,0	1.168,4
Dış Ticaretin GSMH'daki Payı (%)	62,3	271,2	268,7	83,5	17,4	17,7

Kaynak: EIU

BAŞLICA EKONOMİK SEKTÖRLER

Tarım ve Doğal Kaynaklar

G.Kore'nin topraklarının sadece %20,6'sı ekilebilir alanlardan oluşmaktadır. Bu oran kentleşmeye ve yol yapımına bağlı olarak her yıl azalmaktadır. 1950'lerde gerçekleştirilen toprak reformunun ardından tarım daha çok küçük aileler tarafından yapılmaktadır. Bu dönemde tarımsal üretimin desteklenmesi için pirinç ithalatı yasaklanmıştır. Bugün G.Kore gıda ihtiyacının çok önemli bir bölümünü ithal etmektedir.

Tarımda kimyasal gübre kullanımında ve makinalaşmadaki artış G.Kore'de tarımsal verimliliğin büyük oranda yükselmesine neden olmuştur. Kimyasal gübre kullanımı 1970 – 2000 döneminde %43 artarken son yıllarda çevresel kaygılar nedeni ile daha az kimyasal gübre kullanılmaya başlanmıştır. Ayrıca tarım sektöründe dikkati çeken bir başka gelişme 1972–2000 döneminde hane başına ortalama ekilen alan büyüklüğünün 0,9 hektardan 1,4 hektara çıkması ve geleneksel ürünlerden verimliliği ve getirisi yüksek meyve ve sebze üretimine geçilmeye başlanmasıdır. 1990'da ekilebilir alanların %17'sinde meyve ve sebze yetiştirilirken bu oran 2000 yılında %22,3'e yükselmiştir.

Tarım Sektöründeki Gelişmeler

	1996	1997	1998	1999	2000
Hane Sayısı (1000)	1.480	1.440	1.413	1.382	1.384
Ekilen Alan (1000 hektar)	1.945	1.924	1.910	1.899	1.889
Pirinç Üretimi (1000 ton)	5.323	5.450	5.097	5.263	5.291
Arpa ve Buğday üretimi (1000 ton)	299	195	189	241	163
Soya Fasulyesi Üretimi (1000 ton)	160	156	140	116	113
Domuz (1000 adet)	6.516	7.096	7.544	7.864	8.214

2000 yılı istatistiklerine göre ülkenin %65,5'i ormanla kaplıdır. Ancak hem yeterince ekonomik olmaması hem de artan çevre duyarlılığı nedeni ile son yıllarda orman alanlarında önemli bir azalma olmamıştır. Ülkenin kereste ihtiyacının büyük bir bölümü Endonezya ve Malezya'dan ithal edilmektedir.

G.Kore su ve orman alanları dışında diğer doğal kaynaklar açısından çok fakir bir ülkedir. K.Kore yakınlarında çıkarılan antrasit ülke enerji üretiminde çok küçük bir pay almaktadır ve en önemli madeni olan tungsten üretimine 1993 yılında son verilmiştir.

İmalat Sanayi

Belli Başlı Ürünlerin Yıllar İtibarıyla Üretimi	1997	1998	1999	2000	2001
Yünlü Kumaş (1000 m ²)	13.981	7.307	6.105	5.814	6.289
Basılı Kağıt (1000 ton)	1.583	1.700	1.738	1.818	1.639
Polietilen (1000 ton)	2.943	3.133	3.399	3.282	3.453
Araç lastiği (milyon)	59	60	67	71	68
Düz Cam (milyon)	27	19	20	24	26
Çimento (milyon ton)	60	47	49	51	53
Sıcak Çekme Çelik Halat (milyon ton)	12	10	10	11	11
Klima (1000 adet)	1.855	2.237	3.839	5.818	5.956
Ev Tipi Bulaşık Makinası (1000 adet)	2.967	2.643	2.822	3.271	3.529
Mikrodalga Fırın (1000 adet)	10.990	9.586	9.762	11.424	10.275
Renkli TV Alıcıları (1000 adet)	16.428	12.763	15.556	16.952	15.914
VCR (1000 adet)	9.781	7.070	10.804	11.127	5.653
Yolcu Taşıtları (1000 adet)	2.313	1.577	2.158	2.202	2.155
Çelik Kargo Gemileri (1000 grosston)	5.510	4.183	4.242	5.268	7.832

İnşaat

1980'lere kadar ülkede inşaat faaliyetlerinde fabrika ve endüstriyel alanların payı çok yüksek olmuştur. Ancak 1980'ler ile birlikte giderek artan nüfus ve kentleşme ihmal edilen konut yapımını da hızlandırmıştır. 1973–82 döneminde 196.000 konut yapılırken bu oran 1988–94 döneminde 576.000 adede yükselmiştir. Bunların büyük bir bölümü apartman dairelerinden oluşmaktadır. 1990'lar ile birlikte Hükümet'in inşaat firmalarına verilen izinlerin koşullarını gevşetmesi, 1988 yılında 468 olan firma sayısının 1994'de 2.651'e çıkmasına ve rekabetin büyük oranda artmasına neden olmuştur. Ancak bu rekabet ve büyüme enflasyonist baskı yaratmış ve inşaat ve buna bağlı çelik sektörünü ekonomik durgunluklardan çok daha fazla etkilenir hale getirmiştir.

İnşaat sektörü özellikle G.Kore'de işçiliğin ucuz olduğu 1970'lerde Ortadoğu başta olmak üzere yurtdışında kazanılan ihaleler ile ülkeye önemli döviz girdileri de sağlamıştır. Bugün G.Koreli inşaat firmalarının üstlendikleri proje sayısı azalmakla birlikte, çok daha yüksek teknoloji gerektiren alanlara ve Ortadoğu'dan G.Doğu Asya'ya doğru bir yönelme gözlemlenmektedir.

İnşaat Sektöründe Gelişmeler

	1997	1998	1999	2000	2001
İç Piyasa İnşaat Siparişi (milyar Won)	62.722	36.036	36.299	41.778	47.794
- Konut	20.187	10.902	17.402	20.031	20.751
- Ofis ve Mağaza	7.101	2.362	1.648	3.461	4.044
- Fabrika	3.505	491	716	1.031	955
İnşaat izinleri (1000 m ²)	113.374	50.965	72.534	81.059	97.717

Kaynak: Ulusal İstatistik Ofisi

Enerji

▪ **Petrol**

Ülkede petrol veya doğalgaz üretilmemektedir. 1979–80 döneminde yaşanan petrol krizinin olumsuz deneyimleri hükümetleri ekonominin petrole bağımlılığını azaltmaya yönelik politikalar izlemeye itmesine karşın, G.Kore'nin petrole bağımlılığı bugün ilk petrol krizinin yaşandığı 1973 yılından bile daha yüksektir. Bunun en önemli nedenleri karayolu trafiğindeki artış ve o tarihlerde enerji ihtiyacının %6,7'sini karşılayan odun ve kömürün payının bugün %1,2'lere inmesidir. 1980–2001 döneminde petrol ihtiyacı yılda %10'lar düzeyinde artmıştır.

▪ **Nükleer Enerji**

G.Kore'nin nükleer enerjiye ilgisi 1973 petrol krizinin öncesine dayanır. Ancak krizlerin etkisiyle bu konudaki çalışmalar hızlandırılmış ve 1977 yılında Busan'da ilk nükleer enerji santrali üretime başlamıştır. Bugün 4'ünün yapımı devam eden 16 santral mevcuttur. Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu'na göre G.Kore 2001 yılında elektriğinin %39,3'ünü nükleer santrallerden karşılamaktadır. Bu oran Fransa'da %77,1, Japonya'da %34,3 ve ABD'de %20,3'tür.

▪ **Hidroelektrik ve Termal Enerji**

G.Kore hidroelektrik santrallerde enerji üretiminde son yıllarda büyük aşama kaydetmiş, 2001'e kadar son 20 yılda barajlardan elde edilen elektrik miktarı dörde katlanmıştır. Ancak buna rağmen 1980'de elektrik ihtiyacının %12,3'ünü barajlardan karşılarken bu oran 2001 yılında %7,8'e gerilemiştir. Aynı şekilde termal elektrik üretiminin payı da 1980'de %81,4 iken 2001 yılında %67'dir.

▪ **Sıvılaştırılmış Doğalgaz İthalatı (LNG)**

G.Kore dünyanın en büyük ikinci sıvılaştırılmış doğalgaz ithalatçısıdır. İthalatının büyük bir bölümünü Malezya ve Endonezya'dan yapmaktadır. 1996–2000 döneminde LNG kullanımı yılda ortalama %15,5 artmıştır ve bu artış devam edecek gibi görünmektedir. Bu nedenle Hükümet Sibiry'a'dan G.Kore ve Ç.H.C.'ne LNG nakliyesi için bir boru hattı konusunda çalışmalar yürütmektedir. Ancak boru hattından en iyi ihtimalle 2010 yılında LNG sevki sözkonusu olabilecektir.

Otomotiv

Otomotiv G.Kore'nin en önemli sektörlerinin başında gelmektedir. Dünyadaki örneklerinin aksine G.Kore otomotiv sanayii özellikle K.Amerika pazarını hedefleyerek ihracat amaçlı kurulmuştur. Diğer pek çok sektörde olduğu gibi hükümetler sektörün büyümesini, ihracata dayalı yapısını korumak ve rekabeti engellemek için sektörü uzun süre sıkı kontrollere tabi tutmuştur. Bunun sonucu olarak 1980'lerin büyük bir bölümünde, Hyundai otomotiv sektöründeki tek üretici olarak kalmıştır. 1980'lerin sonunda Kia ve Daewoo'nun sektöre girmesine izin verilmiştir.

1998'deki kriz dönemine kadar, ihracat pazarlarında büyük başarı elde eden firmaların büyümesine son yıllarda artan iç talebin de büyük katkısı olmuştur. 1990'da 935 bin otomobil, 225 bin kamyon ve 93 bin otobüs üreten sektör 2001 yılında 2,2 milyon otomobil, 242 bin kamyon ve 548 bin otobüs üretmiştir.

1998 yılındaki büyük daralmanın ardından G.Kore otomotiv endüstrisi büyük bir değişim geçirmiştir. 1999 sonunda Hyundai, müflis Kia Motor ve iştiraki Asia Motors'un kontrolünü almış, 2000'de Renault Samsung Motors'u alarak sektördeki ilk yabancı sermayeli kuruluş olmuştur. Aynı yıl daha sonra Daimler-Crysler Hyundai Motors'un %15 hissesini almış ve 2002 Nisan'ında da General Motors Daewoo hisselerini almıştır.

2003 G.Kore otomotiv üreticileri için oldukça başarılı bir yıl olmuştur. Bir önceki yıla göre toplam araç satışı %10 artarak 3,9 milyon adede ulaşmıştır. Bununla G.Kore ABD, Japonya, Almanya ve Ç.H.C.'nin ardından dünyanın beşinci büyük otomotiv üreticisi konumuna yükselmiştir. Bu büyük ölçüde ihracat artışından kaynaklanmaktadır. Zira 2003 yılında ihracat bir önceki yıla göre %33 oranında artarak 2,6 milyon adede ulaşırken iç pazar satışları azalan tüketim harcamalarının da etkisi ile %19 oranında düşerek 1,3 milyon adet olarak gerçekleşmiştir. İç pazardaki bu daralma en çok ihracat oranları düşük olan pazarın iki küçük oyuncusu Renault Samsung ve Ssanyong'u etkilemiştir. Buna karşılık en büyük otomobil üreticisi olan Hyundai 1,3 milyon adedi ihracat olmak üzere toplam 2 milyon adet araç satışı gerçekleştirmiştir. Dünyanın en büyük beş otomobil üreticisinden biri olmayı hedefleyen Hyundai'nin 2004 yılında da önemli bir büyüme gerçekleştirmesi ve Mayıs 2004'de AB'ye katılması beklenen Polonya veya Slovakya'ya da yatırım yapması beklenmektedir.

Geçmişte de birleşmelere ve satın almalara tanık olan sektörde son %100 G.Kore sermayeli grup olan Ssanyong Motors da Çinli bir kimya grubu olan CNBG tarafından alınmak üzeredir.

Finans

2001 yılında GSMH'nın %15,9'u finans sektöründen kaynaklanmıştır. Bu oran 1996'ya göre önemli ölçüde artışa işaret etmekle birlikte, daha gidilmesi gereken çok yol bulunmaktadır. Zira uzun yıllar hükümetlerin sıkı kontrolleri nedeniyle, henüz ülkede çok gelişmiş bir finans sektöründen bahsetmek mümkün değildir. Uzun yıllar boyunca Maliye Bakanlığı ve Merkez Bankası (Bank of Korea) finans kurumları üzerinde kamu hisseleri ve son derece detaylı mevzuatlar ile büyük bir hakimiyet kurmuşlar, bu dönemde kendi politikaları ile paralel çalışan firma ve bankaları ödüllendirirken diğerlerini cezalandırmışlardır. Özelleştirilen ticari bankalar bile bu dönemde hükümet politikalarının uygulanması ve desteklenmesi istenen sektörlerin büyümesini sağlamakla görevli kabul edilmiş ve piyasa tarafından belirlenen bankacılık koşulları dışında oluşan bu yapı 1997'de yüksek boyutlara ulaşan şüpheli alacaklar sorununun temelini oluşturmuştur.

Finans sektörü 1997 krizinin ardından önemli yapısal değişiklikler yaşamıştır. Hükümet bankacılıktan sorumlu tek bir kurum yaratarak (Bankacılık Gözetme Komisyonu) bankalar üzerindeki hakimiyetini azaltmış ve bankacılık mevzuatını uluslararası standartlara getirerek risk yönetimi anlayışını gerçekleştirmeye çalışmıştır. Ayrıca bu dönemde müflis bankaların faaliyetlerinin durdurulması ve banka birleşmelerini desteklemiştir. 2002 Haziran'ı itibariyle sektörde 15 ulusal ve bölgesel banka ve Kore Kalkınma Bankası ve Kore Eximbank'ın da dahil olduğu beş kredi kurumu kalmıştır. Bu rakam 1997 yılında 27'dir.

Menkul kıymetler şirketlerinde de yeniden yapılanmaya gidilmiş, 1997 yılında 36 olan şirket sayısı bugün yeni açılanlarla birlikte 45'e ulaşmıştır. Bunlar arasında büyük gruplara ait LG Yatırım ve Menkul Kıymetler, Samsung ve Hyundai Menkul Kıymetler de bulunmaktadır. Ayrıca yabancı yatırım bankalarının Koreli menkul kıymetler şirketlerinde sınırsız hisse sahibi olmalarına 1998 sonunda, yerli firma açmalarına ise Nisan 1998'de izin verilmiştir.

G.Kore gelirler açısından Asya'nın Japonya'dan sonra ikinci, dünyanın altıncı büyük sigorta pazarına sahiptir. Bu sektör de 1997 krizinden önemli ölçüde etkilendiğinden iflaslara ve daha sıkı denetime maruz kalmışlardır. Sektörde üç büyük firma Samsung, Kore ve Kyobo Hayat Sigortası firmaları %80 pazar payına sahiptir.

Turizm

Turizm son dönemde cari açığın dengelenmesine olan katkısı nedeni ile hükümetlerin giderek daha fazla önem verdikleri bir sektördür. 1997–2001 döneminde ülkeye gelen turist sayısında yılda ortalama %8,2 oranında artış olmuş ve 2001 yılında ülkeye 4,3 milyon turist gelmiştir. Turist gönderen ülkeler arasında ilk sırayı Japonya alırken, ikinci sırayı yurtdışında ikamet eden Kore'liler, üçüncü sırayı ise ABD almaktadır. 2001 yılında turizm gelirleri 6,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2002 yılında Japonya ile

birlikte düzenlenen Dünya Futbol Şampiyonası ise beklenen düzeyde turist girişi sağlamamıştır.

Perakende Sektörü

Perakende sektörü ülke işgücünün önemli bir bölümünü istihdam etmesi açısından giderek önem kazanmaktadır. İmalat sanayiinde çalışanlar işgücünün %20'sini oluştururken bu oran perakende sektöründe %25'in üzerindedir. 1988 Seul Olimpiyatları'nın ardından bu sektör önemli değişiklikler geçirmiş, kontroller azaltılmış ve yabancıların sahip olabilecekleri mağazalara ilişkin kısıtlamalar kaldırılmıştır. Carrefour, Wal-Mart, Tesco gibi büyük uluslararası gruplar ülkeye yatırım yapmasına karşın küçük mağazaların perakendecilikte ağırlığı daha fazladır.

İkili Anlaşmalar

2003 Eylül ayında Cancun – Mexico'da yapılan Dünya Ticaret Örgütü zirvesindeki başarısızlığın ve çok taraflı anlaşmalara inancın azalmasının bir sonucu olarak, G.Kore de diğer bölge ülkelerinin yaptığı gibi ikili ticaret anlaşmalarına ağırlık vermiştir. Ç.H.C.'nin bölgede ekonomik ağırlığını giderek hissettirmesi ve ASEAN bünyesinde bölgesel ticaret anlaşmaları imzalamaya hazır olması G.Kore'deki bu tür arayışları hızlandırmıştır. Ancak bugüne kadar bu politika yeterince somut bir sonuç vermemiştir.

2003 Şubat ayında Şili ile görüşmeleri tamamlanan ilk Serbest Ticaret Anlaşması (STA) ile Şili'nin başta otomotiv ve elektronik ürünler olan 2.000 G.Kore menşeli ürün için gümrük oranlarını indirmesi öngörülmüştür. Ancak Şili'nin ABD ve AB ile bu tarz anlaşmaları olduğu için G.Kore ihracatının bu ürünlerde yeterince artmayacağı konusunda eleştiriler yapılırken G.Koreli çiftçi ve balıkçılar Şili'den gelecek tarım ve deniz ürünlerinin pazarlarını istila edeceğini öne sürerek anlaşmaya karşı çıkmaktadır.

Bu anlaşmadan çok daha büyük ve uzun vadeli etkileri olması beklenen bir diğer ikili STA görüşmesi ise Japonya ile 2003 yılı sonlarında başlamıştır. Bölgede Ç.H.C. etkisinin nötralize edilmesi amacını da güden bu girişim de G.Kore ekonomisinin Japonya'nın onda biri kadar olması nedeniyle bu anlaşmadan yeterince fayda sağlayamayacağı ve hatta bazı imalat sanayi kalemlerinde de iflaslara yol açacağı yönünde eleştiriler almaktadır. G.Kore'nin Japonya ile ticaretinde sürekli açık vermesi de bu eleştirilerin haklı olduğuna bir kanıt olarak ileri sürülmektedir.

DIŞ TİCARET

İhracat

Güney Kore’de ihracat, sınırlamaya tabi tutulan balık ve diğer denizcilik ürünleri ile kum ve türevleri dışında serbesttir. Bazı maddelerin ihracı için ilgili kurum ve kuruluşların izni gerekmektedir. WTO Tekstil Anlaşması kapsamında olan ve ithalatçı ülkelerin kotalarına tabi olan bazı tekstil ürünlerinin ihracatı lisansa tabidir. Ayrıca çevre, sağlık, vb. nedenlerle bazı maddelerin ihracatında ilgili kurumların onayı gerekmektedir. İhracatçıya ve ithalatçıya kredi verilmesi Kore İhracat İthalat Bankasının görevidir. Diğer taraftan, İhracatı Sigorta Kurumu (Korea Export Insurance Corporation) ihracat ve dışarıya giden Kore sermayesinin karşı karşıya bulunduğu ve genel sigorta sistemi içerisinde karşılanamayan muhtemel kayıp ve zararları tazmin etmek amacıyla faaliyet göstermektedir.

İhracata verilen üç tür parasal teşvik 1998 yılında kaldırılmıştır. İhracat bugün çeşitli derece ve sektörler için geçerli olmak üzere vergi muafiyet ve iadeleri, kredi destekleri, AR-GE faaliyetlerinin desteklenmesi, düşük fiyatlı enerji sağlanması ve yer tahsisi gibi yöntemlerle desteklenmektedir.

G.Kore’ye mal ithalatı serbest olup, liberalize edilecek olan 8 kalem et ve et mamülü dışında ithali izne tabi madde bulunmamaktadır. Ancak sığır eti ve pirinçte miktar kısıtlaması uygulanmaktadır. 1999 yılı itibariyle ithalatta liberalizasyon oranı %99’a ulaşmıştır. Çevre, sağlık ve teknoloji gibi nedenlerle bir çok madde ithalden önce ve sonra kontrole tabi tutulmaktadır. İthalde alınan gümrük vergileri ana ticaret enstrümanıdır. G.Kore’nin WTO den kaynaklanan taahhütleri doğrultusunda gerekli tarife ayarlamalarına gidilmektedir.

Başlıca İhracat Kalemleri (FOB milyar \$)

Ürünler	1998	1999	2000	2001	2002
Gıda	2,7	3,0	2,8	2,6	2,6
Hammaddeler, Yakıtlar	7,4	7,8	11,6	10,0	8,5
- Petrol	4,6	5,8	9,3	8,0	6,5
Hafif Sanayi Ürünleri	32,5	29,7	30,3	26,3	25,5
- Giysi	4,7	4,9	5,0	4,3	3,9
- Kumaş	7,9	8,0	8,5	7,0	6,6
- Kauçuk Lastik ve Tüpler	1,5	1,5	1,4	1,4	1,5
Ağır Sanayi Ürünleri	89,7	103,2	127,6	111,5	125,9
- Kimyasal Ürünler	9,0	9,4	12,1	10,8	11,8
- Metal Ürünler	11,1	10,3	11,4	10,0	10,3
- Elektronik Ürünler	34,3	45,8	62,0	47,4	56,1
- Yarı İletkenler	17,0	18,9	21,3	14,3	16,6
- Makina ve Ekipmanlar	10,1	1,6	12,0	11,6	12,8
- Yolcu Taşıtları	8,2	9,4	11,1	11,5	13,3
- Gemiler	8,0	7,5	8,2	9,7	10,7
Toplam İhracat	132,3	143,7	172,3	150,4	162,5

Kaynak : EIU

Başlıca İthalat Kalemleri (CIF milyar \$)

Ürünler	1998	1999	2000	2001	2002
Gıda ve Tüketim Maddeleri	12,7	14,0	16,1	16,6	20,3
- Dayanıkl Tüketim Maddeleri	6,6	6,4	6,4	6,2	7,8
- Dayanıksız Tüketim Maddeleri	1,1	1,6	2,5	3,1	4,1
Endüstriyel Maddeler ve Yakıtlar	45,6	57,3	79,0	71,9	73,9
- Ham Petrol	11,2	14,8	25,2	21,4	19,2
- Hafif Sanayi Girdileri	3,7	4,2	4,8	4,4	5,3
- Kimyasal Ürünler	8,0	9,8	11,8	11,3	12,3
- Demir-Çelik Ürünleri	3,3	4,8	6,0	5,0	6,3
- Demirdışı Metaller	3,3	4,0	4,8	4,2	4,3
Sermaye Malları	35,0	48,5	65,4	52,5	58,0
- Makina ve Ekipman	10,5	13,5	18,4	15,3	18,0
- Elektrikli ve Elektronik Ürünler	21,6	31,7	43,3	33,8	36,0
- Yarı İletkenler	12,2	16,1	19,7	15,5	17,5
- Enformasyon Ekipmanları	3,5	7,0	12,4	9,1	8,5
- Ulaşım Ekipmanları	2,1	2,4	2,8	2,6	3,1
TOPLAM	93,3	119,8	160,5	141,1	152,1
- İç Pazar İçin	48,1	63,8	88,2	80,4	-
- İhracata Yönelik	45,2	56,0	72,3	60,7	-

Kaynak : EIU

Başlıca Ticaret Ortakları

İhracat	%	İthalat	%
ABD	20,2	Japonya	19,6
Ç.H.C.	14,6	ABD	15,1
Japonya	9,3	Ç,H,C,	11,4
Hong Kong	6,2	Suudi Arabistan	5,0
Tayvan	4,1	Avustralya	3,9

Kaynak : EIU

YABANCI YATIRIMLAR

Ülke (milyon \$)	1997	1998	1999	2000	2001
ABD	3.190	2.973	3.739	2.916	3.890
Japonya	266	504	1.750	2.448	772
Hong Kong	85	38	461	124	167
Almanya	398	785	960	1.599	459
İngiltere	259	61	480	84	432
Fransa	411	369	760	607	426
Hollanda	831	1.323	3.322	1.768	1.245
Diğerleri Dahil Toplam	6.971	8.852	15.542	15.690	11.870

Kaynak : Ulusal İstatistik Ofisi

G.Kore Firmalarının Yatırım Yaptığı Başlıca Ülkeler ve Sektörler (1000 \$)

	1998	1999	2000	2001	2002
Ülkeler					
Ç.H.C.	877,2	352,4	558,9	158,9	1.647,9
ABD	945,8	1.353,3	1.142,3	717,4	1.277,8
Japonya	23,4	78,0	91,8	81,6	70,6
Vietnam	90,1	40,2	60,5	84,6	180,5
Hollanda	69,8	-59,2	23,2	1.684,6	369,7
Almanya	49,0	59,1	35,7	104,3	138,7
İngiltere	201,7	150,6	-143,0	176,7	2,8
Hindistan	131,7	216,4	11,7	14,7	42,4
Endonezya	65,4	127,4	91,5	-332,2	80,9
Hong Kong	451,5	362,8	191,9	47,3	153,2
Yatırım Yapılan Sektör					
Tarım	16,9	5,6	23,4	12,8	-9,5
Madencilik	171,7	287,5	222,2	120,9	214,8
İmalat	2.167,2	2.243,6	1.214,4	2.293,6	2.239,7
İnşaat	146,4	71,3	40,7	12,5	30,3
Perakende	1.775,3	1.045,9	383,6	648,6	1.566,5
Gayrimenkul	255,2	109,5	2.118,6	265,4	421,2
Otel – Restaurant	23,9	104,7	201	33,2	26,5
Diğerleri Dahil Toplam	4.687,0	4.053,2	4.206,2	3.297,3	4.530,1

Kaynak : EIU

G.Kore 1996 yılına kadar ÷lkeye girecek ve ÷lkeden çıkacak doğrudan yabancı yatırımlar konusunda son derece sıkı bir kontrol uygulamış, 1996 yılında OECD'ye üye olmasının ve 1997 IMF ile yapılan anlaşmanın ardından ise büyük bir hızla deregülasyona girişmiştir. Yabancı sermayenin yatırım yapabileceği sektörler konusunda hemen hemen bütün kısıtlamalar kaldırılmış, otomotiv gibi önceden son derece sıkı kontrollere tabi olan sektörlerde bile %100 yabancı sermaye mülkiyetine izin verilmiştir. Bugün sermaye piyasalarında ve iç borçlanma işlemlerinde dahi yabancı sermayenin yer alması desteklenmektedir ve döviz transferleri neredeyse tamamen serbest bırakılmıştır.

TÜRKİYE – G.KORE TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLERİ

DIŞ TİCARET

G.Kore dış ticarete Türkiye'nin en fazla açık verdiği ÷lkelerin arasındadır. Bu ÷lkeden ithalat yıllar itibarı ile artan ve dengeli bir seyir izlerken ihracatımız genelde tüm Asya – Pasifik ÷lkelerine olduğu gibi belli bazı kalemlere bağlı olarak dönemsel farklılıklar göstermekte, dengeli bir yapı arzmemektedir. Örneğin 2000 döneminde bu ÷lkeye hava taşıtları kaleminde ihracatı gerçekleştirilmesinden kaynaklanan dönemsel bir artış yaşanmış, 2002 yılında ise ihracat 2001 yılına göre azalma göstermiştir. 2003 yılı ilk dokuz aylık dönemde ise G.Kore'ye 48,4 milyon dolar ihracat gerçekleştirilmiştir.

Türk – G. Kore Dış Ticareti (Milyon \$)

Yıllar	İhracat	İthalat	X/M	Denge	Hacim
1992	190,9	372,8	0,51	-181,9	563,6
1993	91,4	621,1	0,14	-529,7	712,5
1994	87,9	285,3	0,30	-197,4	373,1
1995	99,9	566,1	0,17	-466,2	666,1
1996	100,3	714,6	0,14	-614,3	814,9
1997	54,2	1.085,5	0,04	-1.031,3	1.139,7
1998	37,5	1.124,1	0,03	-1.086,6	1.161,6
1999	101,6	871,1	0,11	-769,5	972,6
2000	130,9	1.181,0	0,11	-1.050,1	1.311,9
2001	62,2	759,3	0,08	-697,1	821,5
2002	53,2	899,6	0,05	-846,4	952,8
2003*	48,4	1.023,1	0,04	-974,7	1.071,5

Kaynak : DTM

* Ocak – Ekim Dönemi

2003 Yılı Ocak – Ekim Dönemi İtibariyle Başlıca Dış Ticaret Maddeleri (Bin Dolar)

İHRACAT			İTHALAT		
FASIL	TUTAR	%	FASIL	TUTAR	%
Demir – Çelik	4.700	9,7	Kazanlar Makinalar	210,8	20,6
Kazanlar, Makinalar	4.548	9,4	Sentetik Suni Filamentler	168,9	16,5
Tuz, Kükürt, Çimento, vs	3.108	6,4	Otomotiv ve Yan Sanayii	160,6	15,7
Otomotiv ve Yan Sanayii	2.971	6,1	Elektrikli Makinalar	140,9	13,8
Balıklar	2.537	5,2	Plastikler	83,0	8,1
Tütün	2.441	5,0	Demir Çelik	48,5	4,7
Sentetik Suni Devamsız Lifler	2.372	4,9	Örme Eşya	34,8	3,4
Taş, vb'den Eşya	2.085	4,3	Kauçuk ve Kauçuk Ürünleri	22,9	2,2
Pamuk	1.625	3,4	Optik Aletler	19,3	1,9
Hububat ve Un Müsth.	1.442	3,0	Boya Kul.Hülasaları	16,0	1,6
Diğer	20.602	100,0	Diğer	117,3	11,5
Toplam	48.436	100,0	Toplam	1.023,1	100,0

Kaynak : EIU

YATIRIM İLİŞKİLERİ

Türkiye'deki G.Kore Yatırımları

Türkiye ile G.Kore arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin en önemli ayağını Türkiye'de yatırım yapan G.Kore sermayeli şirketler oluşturmaktadır. 2002 yılı itibarı ile Türkiye'de toplam yatırım değeri 69 trilyon TL tutarında 54 adet Kore sermayeli girişim bulunmaktadır. Bunlar otomotiv, madencilik, turizm ve imalat alanlarında yoğunlaşmıştır. Bu şirketlerin sermayesinin 41,7 trilyon TL'lik bölümü G.Koreli, kalan kısmı Türk ortaklara aittir. Bu yatırım tutarı ile Türkiye'ye gelen yabancı sermaye içinde G.Koreli sermaye oranı %0,65'dir. 1997 Eylül ayında fabrikası tamamlanan Kore'nin en büyük otomotiv firmalarından Hyundai'nin Kibar Holding ile birlikte yaptığı yatırım, o tarihe kadar Koreli firmaların Türkiye'de gerçekleştirdiği toplam yatırım tutarından daha fazladır. Bu projenin toplam değeri 230 milyon dolardır.

Yatırımlar dışında pek çok Türk firması önemli Koreli firmaların temsilciliğini- acentalığını alarak faaliyet göstermektedir. 1999 yılı başında bir Türk firması Kore ekonomisinin belkemiğini oluşturan beş büyük gruptan birinin yürüyen merdiven-asansör ve makina üretimi firması ile işbirliğine girmiştir. Ayrıca 1999 yılı itibarı ile yine Kore'nin beş büyük grubundan olan LG ve Daewoo Türk firmaları ile klima ve iş makinalarının Türkiye'de imalat-montajı için anlaşmaya varmışlardır.

G.Kore'de kayıtlı herhangi bir Türk sermayeli girişim bulunmamaktadır.

İŞBİRLİĞİ OLANAKLARI

İki ülke arasında ticari ve ekonomik ilişkilerin en önemli unsuru, Türkiye'deki G.Kore yatırımlarının desteklenmesidir. G.Kore yatırımlarının arttırılması, İş Konseyi'nin de en

önemli gündem maddesini oluşturmaktadır. G.Kore'nin özellikle Asya'da en önde gelen yatırımcı ülkelerden biri olduğu düşünülürken ülkemize çekilebilecek G.Kore sermayesi potansiyelinin çok daha büyük olabileceği aşikardır. Sadece büyük sanayi yatırımları değil aralarında otomotiv yan sanayii, elektronik ve inşaat malzemeleri gibi sektörlerinde bulunduğu pekçok alanda G.Kore sermayesinin teşvik edilmesine yönelik olarak girişimlerde bulunulması büyük önem arz etmektedir.

SORUNLAR

- Türk firmalarının en yaygın olarak dile getirdikleri sorun Koreli firmaların zaman zaman sözleşmelere ve terminlere uygun hareket etmemesidir. Sevkiyat sonrasında pazar fiyatlarının düşüş göstermesi halinde "claim"ler ile karşılaşıldığı, genelde çözülebilecek nitelikte olmakla birlikte söz konusu claim'lerin ticari faaliyetlere bir aksama getirdiği belirtilmektedir.
- Aynı alanda faaliyet gösteren Koreli firmaların ortak tavır takındığını, dolayısıyla uygun koşullu iş bağlantısı yapmanın zorlaştığı ifade edilmektedir.
- Bankacılık ve ticaret bağlantılarında diğer bölge ülkelerinde de karşılaşılan bir sorun ise gerçekleşen akreditiflere Koreli yerel bankaların teyit vermemeleri nedeniyle yabancı bankaların şubeleri ile çalışmak zorunluluğu olarak dile getirilmektedir.
- G.Kore'de ithal malların her birinin üzerine üretildiği ülkenin adının yazılması zorunluluğu tüketim malları ihracatında maliyeti artırıcı bir unsur olarak göze çarpmakta ve ithal malların rekabet şanslarını azaltmaktadır.

ANLAŞMALAR

- Ticaretin Geliştirilmesi ve Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması (*Mayıs 1977*)
- Ticaretin Geliştirilmesi ve Ekonomik ve Teknik İşbirliğine Dair Komite 6.Dönem Toplantısı (*Ekim 1997*)
- Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması (*Aralık 1993*)
- Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması (*Mayıs 1991*)

TÜRK – KORE İŞ KONSEYİ

Türkiye ve Kore arasındaki mevcut ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi, iki ülke iş dünyasının birbirine yakınlaşmalarının sağlanması amacıyla 1989 yılında kurulan Türk-Kore İş Konseyi bugüne kadar yedi ortak toplantı düzenlemiş, üst düzey ziyaretlere katılım gerçekleştirmiş ve firmaların ikili ticari ilişkileri sırasında

karşılaştıkları sorunların ilgili kurumlar nezdinde dile getirilmesi görevini yerine getirmiştir. VIII.Ortak Toplantı'nın Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın 7-10 Şubat 2004 tarihleri arasında gerçekleşecek Seul ziyareti sırasında düzenlenmesi planlanmaktadır.

Kore'nin otomotiv ve elektronik sektöründeki yatırımlarının öncülüğünde, diğer sektörlerde yatırımın teşvik edilmesi İş Konseyi faaliyetleri içinde ağırlıkla yer almaktadır.